

În ediția curentă:

- 1. În Regiunea Sud vor fi finanțate 4 proiecte noi.**

Pag. 1

- 2. ADR Sud identifică ideile de proiecte din RDS.**

Pag. 2 - 5

- 3. În RDS au fost inițiate discuții privind opțiunile instituționale ale sistemului de gestionare a deșeurilor.**

Pag. 6

- 4. Promovarea turismului în RM – prioritate a Strategiei RDS.**

Pag. 7

- 5. Atelier de lucru cu tematica "Capacitatea ÎM Apă – Canal, Cahul".**

Pag. 8

- 6. Date de contact.**

Pag. 8

4 noi proiecte de dezvoltare regională din Regiunea de Sud vor fi finanțate din FNDR în anul 2011

Membrii Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale au aprobat 7 noi proiecte de dezvoltare regională ce vor fi finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională în anul 2011, acestea fiind un supliment la alte 14 proiecte de dezvoltare regională aprobate de către Consiliul în luna septembrie 2010.

Proiectele au fost selectate din Documentul Unic de Program pentru anii 2010-2012, în dependență de prioritatea pe care se axează iar costul total al lor constituie 22 mln lei.

ADR Sud Vă aduce la cunoștință că din 7 proiecte noi care vor primi finanțare 4 sunt din partea Regiunii de Dezvoltarea Sud. Acestea sunt:

- "Reparație capitala a sistemului de canalizare, stațiilor de pompare și a stației de purificare din or. Cimișlia. Construcția sistemelor de canalizare, stațiilor de pompare și reconstrucția sistemelor de aprovizionare cu apă a s. Ecaterinovca";

(continuare pag. 2)

Activități curente

- "Reabilitatea zonei de odihnă și agrement "Lacul Sarat" or. Cahul";
- "Turismul sportiv în promovarea imaginii regiunii (Consolidarea cooperării regionale între raioanele Căușeni, Cimișlia, Ștefan - Vodă; creșterea competitivității în promovarea modului sănătos de viață; pregătirea sportivilor de performanță și prestarea serviciilor în cadrul turismului sportiv prin edificarea Centrului de Tineret și Sport în orașul Căușeni)";
- "Construcția drumului de acces Dimitrova - Acui".

Întruniți într-o ședință ordinară, la data de 27 aprilie 2011, reprezentanții Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerului Economiei, Ministerului Finanțelor, Ministerului Mediului, Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Administrațiilor Publice Locale, Sectorului privat și asociativ, membri ai CNCDR au discutat despre repartizarea mijloacelor financiare ale FNDR pe anul 2011, inclusiv pentru asigurarea activității Agențiilor de Dezvoltare Regională, implementarea pe parcursul anului 2011 a proiectelor aprobate prin decizia CNCDR, precum și implementarea altor proiecte de dezvoltare regională.

În cadrul dialogului s-a specificat necesitatea finanțării proiectelor ce se încadrează în reabilitarea infrastructurii fizice, diversificarea economiei și susținerea dezvoltării sectorului privat și îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice, priorități de finanțare în cadrul politicii de dezvoltare regională.

Tot în cadrul ședinței s-a discutat despre etapele de implementare a celor 14 proiecte de dezvoltare regională aprobate spre finanțare în 2010, precum și despre eficiența valorificării banilor. Astfel, dna Valentina Pleșca, directorul Direcției Generale Dezvoltare Regională a MDRC, a menționat că la etapa actuală în vederea implementării proiectelor de dezvoltare regională aprobate în anul 2010 au fost contractate lucrări în valoare de 72 mln lei, specificând că riscul de nevalorificare a banilor nu există.

ADR Sud identifică ideile de proiecte din Regiunea Sud.

Primul atelier în raionul Basarabeasca.

La data de 13 aprilie 2011 ADR Sud a organizat în orașul Basarabeasca un Atelier de identificare a ideilor de proiecte.

Scopul atelierului a fost identificarea ideilor viabile pentru proiectele de dezvoltare regională și prioritizarea lor.

În cadrul atelierului au fost create condiții pentru implicarea actorilor dezvoltării regionale - APL nivel I și II, ONG, instituții publice ș.a. în identificarea ideilor de proiecte regionale. În același timp, au fost sensibilizați actorii de dezvoltare regională în vederea participării active și eficiente la următorul Apel de propuneri de proiecte și direcționarea eforturilor actorilor de dezvoltare regională de la proiecte cu impact local spre proiecte cu impact semnificativ asupra dezvoltării regiunii, orientate spre atingerea obiectivelor din Strategia de Dezvoltare Regională Sud.

DI. Ilie Cernăuțan, Președintele Raionului Basarabeasca, a deschis atelierul de lucru, menționând că astfel de activități sunt importante în dezvoltarea regională.

În prima parte a atelierului **Dna Maria Culeșov**, director ADR Sud, a prezentat procesul de dezvoltare regională în Republica Moldova, prioritățile de dezvoltare conform Strategiei Regionale Sud și rolul actorilor implicați în acest proces. **DI Sergiu Andronachi**, specialist în elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor în cadrul ADR Sud, a descris proiectele care au primit finanțare în anul 2010 și etapele de implementare a acestora.

În a doua parte a atelierului participanții au fost implicați activ în procesul de identificare a ideilor de proiecte deduse din problemele existente în localitățile raionului. Astfel, în raionul Basarabeasca au fost identificate următoarele probleme existente:

- Lipsa spațiilor verzi și a zonelor de agrement;
- Lipsa unui Centru de odihnă și turism;
- Lipsa condițiilor favorabile pentru activități culturale;
- Lipsa unui teren sportiv/unei săli sportive de calitate;
- Nivel redus de activități non-agricole;
- Stimularea redusă a economiei pe întreg teritoriul raionului Basarabeasca;
- Lipsa rețelelor de electricitate calitative în unele licee și gimnazii;
- Drumuri deteriorate și lipsa drumurilor prin unele localități ale raionului;
- Lipsa accesului la apă potabilă și a canalizării în unele sate;
- Gunoiști neamenajate, lipsa unui sistem centralizat de colectare a deșeurilor;
- Necurățirea râului Cogîlnic;
- Lipsa Planurilor de dezvoltare a localităților;
- Lipsa școlilor de meserii în raion; și
- Lipsa locurilor de muncă.

Etapă care a urmat a constat în transformarea dificultăților de impact regional în idei de proiecte pentru dezvoltarea Regiunii Sud. Pe parcursul acestei activități au fost identificate următoarele idei de proiecte:

- Crearea Centrului Regional pentru conservarea și promovarea tradițiilor multiculturale și polietnice din Sud-Vestul Moldovei;
- Crearea unui Centru multifuncțional cu menire social - economică, în cadrul căruia se vor crea condiții de dezvoltare a raionului;
- Construcția unei Case de Cultură în s. Iordanovca, cu amplasarea unui muzeu național;
- Construcția și amenajarea unui parc de odihnă în or. Basarabeasca și renovarea terenurilor de joc pentru grădinițe;
- Crearea unui Centru de turism, agrement și afaceri în s. Sadaclia;
- Elaborarea unui Ghid turistic pentru Regiunea Sud;
- Salubritatea râului Cogîlnic pe o porțiune de 30 km;
- Construcția sistemului de canalizare și stațiilor de purificare în satele Iordanovca, Carabetovca și Sadaclia;
- Construcția rețelei de canalizare în s. Bașcalia;
- Construcția rețelelor electrice pentru asigurarea cu energie electrică instituțiile educaționale din r-ul Basarabeasca (L.T. „M. Tarlev”, gimnaziul Iserlia, L.T. „C. Stere”, L.T. „N. Gogol”, grădinița Bașcalia și grădinița Iserlia);
- Amenajarea și construcția drumului regional Iordanovca - Carabetovca - Iserlia;
- Renovarea drumurilor R-3 Cimișlia - Basarabeasca și R-5 Basarabeasca - Comrat;
- Construcția platformei de colectare a deșeurilor în s. Bașcalia;
- Amenajarea unei gunoiști de nivel regional cu colectarea, sortarea și utilizarea deșeurilor menajere în raioanele Basarabeasca, Cimișlia și parțial Căușeni;

- Construcția platformelor de colectare a deșeurilor manajere pe teritoriul localităților Iordanovca - Carabetovca - Sadaclia;
- Crearea unui sistem centralizat de colectare a gunoiului în or. Basarabeasca - s. Abaclia - s. Iordanovca.

DI Eugen Lupășcu, moderatorul activității, a menționat că ideile de proiecte rezultă nemijlocit din problemele stringente cu care se confruntă locuitorii raionului Basarabeasca.

ADR Sud continuă identificarea ideilor de proiecte din Regiunea Sud

Două ateliere de identificare a ideilor de proiecte pentru reprezentanții raionului Cimișlia la data de 15 aprilie 2011 iar la data de 19 aprilie 2011 pentru reprezentanții raionul Taraclia au fost organizate de **ADR Sud**.

Aceste Ateliere sunt parte componentă a șirului de acțiuni cu scopul identificării ideilor viabile pentru proiectele de dezvoltare regională și prioritizarea lor.

În cadrul Atelierului **din r-ul Cimișlia** au fost identificate următoarele probleme:

- - Lipsa unui lac de irigare;
- - Drumul Căușeni - Leova deteriorat;
- - Lipsa pieței producerii vinicole;
- - Lipsa sistemului de canalizare și aprovizionare cu apă potabilă;
- - Lipsa iluminării stradale;
- - Lipsa gunoiștilor autorizate și a unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor;
- - Lipsa unităților de transport pentru școli;
- - Lipsa unui centru de informare în afaceri;
- - Lipsa gazificării;
- - Lipsa centrelor culturale.

Ideile de proiecte parvenite din partea participanților din r-ul Cimișlia sunt:

- Îmbunătățirea factorilor de mediu prin colectarea selectivă a deșeurilor în localitățile Sagaidacul-Nou, Porumbrei și Iurevca;
- Construcția întreprinderii de prelucrare a deșeurilor în orașul Cimișlia;
- Construcția unui lac de acumulare a apei și irigare în baza râului Cogîlnic în or. Cimișlia;
- Repararea capitală a drumului Cimișlia - Mihailovca - Selemet - Satul Nou - Sagaidac - Porumbrei;
- Reparația drumului Hîrtop - Ialpug;
- Construcția drumului Hîrtop - Mereni;
- Construcția canalizării și stației de epurare în com. Hîrtop;
- Renovarea sistemului de canalizare și purificare a apei în grădinița „Ghiocel „ din or. Cimișlia și Gimnaziul „Ialpujeni”;
- Renovarea rețelei de canalizare în s. Lipoveni;
- Construcția unei piețe largi pentru producătorii agricoli de colectare, prelucrare și realizare a producției agricole din Regiunea Sud;
- Procurarea unui mijloc de transport pentru transportarea elevilor din localitățile Munteni și Schinoșica la liceul din s. Lipoveni;
- Renovarea sistemului de încălzire al Gimnaziul din s. Porumbrei;
- Construcția unui Centru Cultural în com. Porumbrei;
- Dotarea sălilor de grupă cu echipament și mobilier în grădinița „Ghiocel „ din or. Cimișlia și Gimnaziul „Ialpujeni”;
- Gazificarea localității Sagaidac;
- Finisarea clădirii Centrului Medical din s. Sagaidac;

- Construcția cazangeriei autonome în cadrul Grădiniței „Făt-Frumos” din or. Cimișlia;
- Gazificarea Liceelor din localitățile Mihailovca și Selemet.

.....
În cadrul Atelierului din **r-ul Taraclia** au fost identificate următoarele probleme:

- - Lipsa apei potabile și canalizării;
- - Starea nesatisfăcătoare a drumului Ciurmai-Carbalia;
- - Lipsa stațiilor de epurare a apei;
- - Insuficiența spațiilor verzi;
- - Lipsa concurenței antreprenoriale;
- - Imposibilitatea reciclării deșeurilor;
- - Lipsa utilajelor pentru prelucrarea deșeurilor;
- - Lipsa utilajelor pentru prelucrarea biomasei pentru obținerea energiei alternative;
- - Lipsa energiei alternative;
- - Lipsa zonelor de odihnă;
- - Este slab dezvoltat agroturismul;
- - Inexistența caselor de bătrâni;
- - Lipsa iluminării stradale;
- - Lipsa echipamentului sportive;
- - Lipsa caselor de cultură și a centrelor de tineret;

Ideile de proiecte parvenite din partea participanților din raionul Taraclia sunt:

- Modernizarea sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă, îmbunătățirea serviciilor de canalizare, construirea veceurilor în instituțiile de învățământ din orașul Taraclia;
- Construirea unui complex cultural- sportiv pentru tineretul orașului Taraclia;
- Alimentarea cu apă potabilă și canalizare a s. Ciurmai, Mirnoe Chirilovca, Vinogradovca, s. Musait, s. Budei, s. Dermenji;
- Construirea drumului s. Ciurmai - s. Dermenji - s. Moscovei - or. Cahul;
- Crearea unei întreprinderi regionale de gestionare a deșeurilor;
- Construirea unei case de bătrâni regionale în s. Dermenji pentru satele menționate mai sus;
- Construirea în clădirile nefolosite a atelierelor și secțiilor de producere;
- Reparația capitală a sălii de sport din Primăria Albota de Sus, aducându-se la standardele europene;
- Construirea unei instalații de producere a biomasei;
- Organizarea colectării, folosirii și prelucrării deșeurilor din s. Valea Perjei, Corten, Tvardita;
- Construirea unei stații de epurare, a sistemelor de canalizare în s. Valea Perjei;
- Epurarea apei pentru organizațiile de stat (grădinițe, școli) și populația din regiune;
- Organizarea lucrărilor de înverzire a teritoriului din regiune;
- Construirea și reparația terenurilor/săliilor sportive din regiune și în special în s. Valea Perjei, r-ul Taraclia;
- Utilizarea surselor de energie regenerabilă/crearea unor secții de producere a brichetelor vegetale.

ADR Sud Vă aduce la cunoștință că după ce asemenea ateliere se vor desfășura în fiecare raion din Regiunea Sud, în cadrul Agenției se vor organiza niște mese rotunde conform priorităților Strategiei de Dezvoltare Regională Sud cu scopul facilitării creării proiectelor regionale.

De asemenea, menționăm că în calitate de participanți la atelier au fost reprezentanți ai APL de nivelul I și II, instituții publice, ONG-uri și mass-media din raion.

PROIECTUL UE „GUVERNAREA DEȘEURILOR” A ÎNȚIAT DISCUȚII PRIVIND OPȚIUNILE INSTITUȚIONALE ALE SISTEMULUI DE GESTIONARE A DEȘEURILOR ÎN REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD

Vineri, 1 aprilie 2011 proiectul UE „Guvernarea deșeurilor - IEVP Est” în cooperare cu ADR-Sud a organizat un atelier de formare pentru autoritățile publice locale privind cadrul instituțional de gestionare a deșeurilor la nivel regional.

În cadrul atelierului de lucru au fost discutate următoarele obiective:

- i) Prezentarea viziunii în ansamblu a actualului cadru legal și instituțional privind gestionarea deșeurilor în Republica Moldova, punând accentul pe aspectele necesare pentru a fi îmbunătățite;
- ii) prezentarea aspectelor cheie care trebuie să fie considerate pentru obținerea sistemului regional operațional de gestionare a deșeurilor;
- iii) pentru a oferi o imagine amplă cu privire la eventualul cadru instituțional au fost propuse și discutate opțiuni și soluții pentru sistemul regional de gestionare a deșeurilor.

Printre participanții la instruire au fost reprezentanți ai autorităților publice locale și raionale, directorii de servicii de salubritate municipale, reprezentanți ai inspecțiilor ecologice, ONG-urile și mass-media. Atelierul a fost ghidat de către o echipa de specialiști compusă din reprezentanți ai ministerelor de ramură și experții proiectului.

Dna Tamara Guvir, Ministerul Mediului, a prezentat o vedere în ansamblu a actualului cadru legal privind gestionarea actuală a deșeurilor, care cuprinde organizarea serviciului de salubritate și aspecte de concesionare a serviciilor publice de gospodărie comună.

Dna Valentina Pleșca, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, a trecut în revistă proiectele finanțate din Fondul Național de Dezvoltare Regională privind gestionarea deșeurilor, care sunt în proces de derulare în Republica Moldova. Mai detaliat a fost prezentat aspectul creării sistemului de Parteneriat Public Privat, prin prisma proiectului pilot „Extinderea sistemului integrat de management al deșeurilor solide al orașului Șoldănești în 7 localități din raioanele Șoldănești și Rezina”.

DI Doug Hickman, expert instituțional al proiectului, în discursul său a propus spre discuție aspecte ce țin de aranjamente instituționale de gestionare a deșeurilor la nivel regional în Regiunea de Dezvoltare Sud: Evaluarea problemelor-cheie și identificarea soluțiilor. Participanții în cadrul grupurilor au lucrat asupra identificării opțiunilor alternative pentru crearea noilor structuri instituționale de gestionare a deșeurilor în Regiunea SUD. Printre opțiunile propuse au fost:

- Delegarea rolurilor instituționale unei entități existente
- Crearea unei "Asociații a Municipiilor"
- Crearea unei "Autorități de gestionare a deșeurilor".

În urma discuțiilor participanții au decis că pentru Regiunea Sud cea mai preferată opțiune va fi crearea unei "Asociații pentru gestionarea deșeurilor" ghidată de Adunarea Generală, compusă din organe de conducere ce reprezintă interesele tuturor părților implicate (Consiliul administrativ/comitetul executiv).

De asemenea s-a convenit ca Asociația pentru gestionare deșeurilor va avea subcomitete pentru fiecare subregiune formată pentru 2-3 raioane.

Dna Tatiana Țugui, coordonatorul proiectului, a concluzionat că decizia comună de astăzi privind crearea unei "Asociații pentru gestionarea deșeurilor" este mult așteptată și se înscrie perfect în politica statului de dezvoltare regională, și în special în regionalizarea serviciilor comunale, inclusiv a celor de colectare și eliminare a deșeurilor. Crearea structurilor regionale va contribui la dezvoltarea și îmbunătățirea acestor servicii cât și ne va oferi șanse mari pentru atragerea investițiilor în acest sector, în scopul prevenirii poluării mediului și utilizării raționale a resurselor naturale.

Persona de contact: Dna Tatiana Tugui (ttugui@eptisa.com) coordonator de proiect in RM.
str. Cosmonauților 9, bir. 736, MD-2005, Chișinău, Republica Moldova tel/fax: (+373 22) 22-25-42,
www.wastegovernance.org

Promovarea turismului în Republica Moldova - prioritate a Strategiei de Dezvoltare Regională Sud

Agencia de Dezvoltare Regională Sud împreună cu reprezentanții **Direcției Generale Dezvoltare Regională** (DGDR) din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC), Agențiilor de Dezvoltare Regională Nord, Centru și reprezentanții mai multor agenții turistice din țară s-au reunit în cadrul unei mese rotunde și au discutat despre promovarea turismului în Republica Moldova.

Dna **Viorica Cecan**, în cadrul prezentării "Valul lui Traian - un traseu comun de promovare a locațiilor pentru investiții și turism în Regiunea Sud", a menționat despre potențialul turistic în Regiunea Sud și enumerat principalele obiecte turistice, menționând activitățile prioritare efectuate în vederea promovării turismului în localitățile Regiunii Sud, precum și specificând principalele proiecte ce ar contribui la valorificarea potențialului turistic în republică.

Cei prezenți la eveniment au manifestat interes față de obiectele strategice din turismul regional, analizând turismul ca sector important al economiei naționale, ce cuprinde o gamă variată de întreprinderi publice și private, generatoare de beneficii economice și sociale, de noi locuri de muncă pentru diferite categorii de angajați.

Dna **Valentina Pleșca**, directorul DGDR, a menționat că turismul constituie o prioritate a Strategiilor de Dezvoltare Regională, astfel, fiecare actor implicat în dezvoltarea regională și promovarea serviciilor și turismului, trebuie să promoveze destinațiile turistice pentru a dezvolta economia regională prin acest domeniu. De asemenea, directorul DGDR a îndemnat reprezentanții tuturor instituțiilor participante la o cooperare mai eficientă, cu obiective comune și acțiuni concrete de promovare a turismului din țara noastră.

În urma dialogului participanții la masa rotundă au conchis că în luna mai 2011 să organizeze ateliere de informare în regiunile țării, pentru a identifica noi idei de proiecte, care vor fi finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională sau din programele transfrontaliere. Totodată, ei au discutat posibilitatea elaborării unei hărți în care să fie indicate principalele obiecte și trasee turistice.

Atelier de lucru cu tematica” Capacitatea Întreprinderii Municipale Apă – Canal, Cahul”

La data de 12 aprilie 2011, în incinta primăriei Cahul, a avut loc un atelier de lucru cu tematica” Capacitatea Întreprinderii Municipale Apă - Canal, Cahul”, pentru a oferi servicii corespunzătoare eficiente și eficace.

Scop: prezentarea analizei diagnostice a ÎM „Apă- Canal” Cahul, elaborată de compania de consultanță „ProEra” și discuții asupra recomandărilor accentuate pe evaluarea decalajelor de dezvoltare a capacităților și nevoilor de formare ale furnizorilor de serviciu.

Printre invitații care au participat la acest atelier au fost: reprezentantul MDRC, reprezentantul ADR Sud, reprezentantul primăriei or. Cahul, Agenția „Apele Moldovei”, Centru de Sănătate Publică Cahul, reprezentanții primăriilor din raionul Cahul, ONG -uri din raionul Cahul.

măsurile adecvate de dezvoltare a capacității, de a împuternici această Întreprindere Municipală pentru îndeplinirea sarcinilor și de a oferi servicii corespunzătoare într-un mod mai eficient și eficace.

Acesta este motivul pentru care a fost util să se efectueze o analiză profundă a acestei societăți în termeni de:

- de organizare și structura de management,
- resurse umane, inclusiv structura de personal, fișele de post și dezvoltarea personalului, capacitățile tehnice și activele,
- situația comercială în termen de piață, distribuție și de stabilire a prețurilor,
- situația financiară, inclusiv a activelor, costurile și analiza datoriilor, capitalul de exploatare și a stocurilor.

Această analiză a fost efectuată de către compania specializată "ProEra" angajată în februarie 2011, reprezentată de directorul Gheorghe Efros, în cooperare cu un specialist tehnic în apă / canalizare. Analiza s-a bazat pe evoluția economică a Întreprinderii pentru ultimii 3 ani.

Un set cuprinzător de recomandări pentru IM "Apă Canal" Cahul vor fi dezvoltate pe baza acestei analize diagnostice, cu accent pe evaluarea decalajelor de dezvoltare a capacității și a nevoilor de formare.

Buletinul informativ este elaborat de Agenția de Dezvoltare Regională Sud, care este o instituție publică necomercială, creată pentru implementarea obiectivelor de dezvoltare regională.

Pentru informații detaliate contactați:

Viorica Cekan, specialist în comunicare

Tel.: (0241) 26286

E-mail: office@adrsud.md

www.adrsud.md